

I. Úplné náklady práce v ČR a jejich struktura v roce 2005

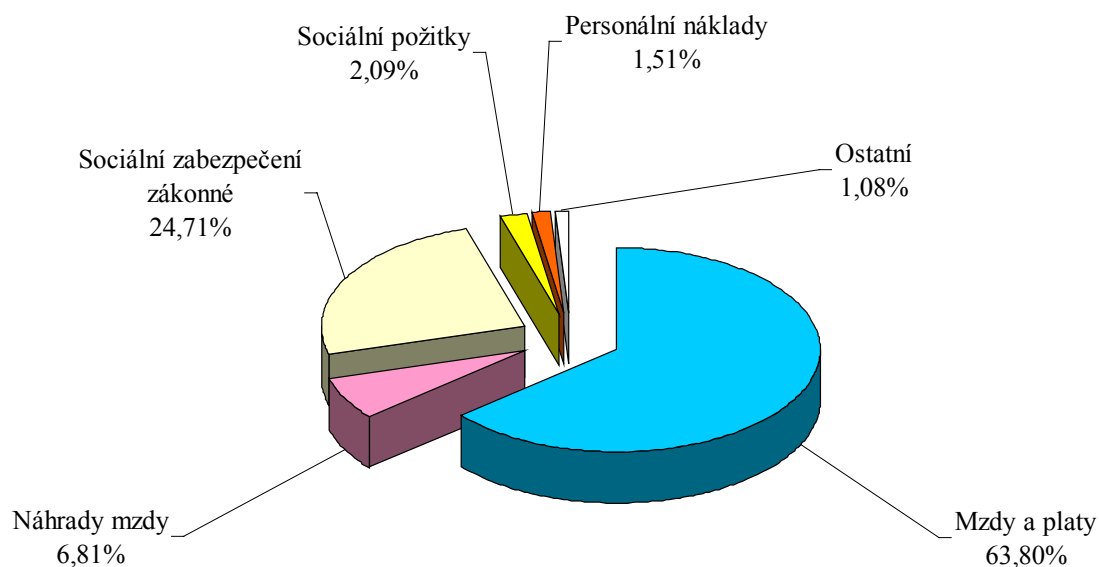
V roce 2005 dosáhly úplné náklady práce průměrně za celou republiku částky 193,38 Kč/hod, resp. 28 036 Kč měsíčně na zaměstnance. Za celý rok náklady práce činily v přepočtu na jednoho zaměstnance 336 428 Kč.

Extrémní hodnoty podle různých třídících hledisek jsou uvedeny v následující tabulce. Údaje v Kč/měsíc jsou vztaženy na jednoho zaměstnance.

Třídící hledisko	Minimum	Maximum	Rozdíl
sekce OKEČ	ubytování a stravování 18 162 Kč	finanční zprostředkování 54 781 Kč	36 619 Kč
kraj	Karlovarský 22 490 Kč	Hl. m. Praha 36 388 Kč	13 898 Kč
velikostní skupina	1 až 9 zaměstnanců 22 797 Kč	1000 a více zaměstnanců 32 324 Kč	9 527 Kč
typ hospodaření	družstevní 19 238 Kč	mezinárodní 35 012 Kč	15 774 Kč

Největší část nákladů práce každoročně tvoří mzdy za skutečně odpracovanou dobu. V roce 2005 dosáhly 17 886 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc, tj. 63,80 % z celkových nákladů práce. V této složce mezd byly nejvíce zastoupeny tarifní (základní, smluvní) mzdy, které dosáhly 13 148 Kč měsíčně na zaměstnance (tj. 46,89 % nákladů práce). Náhrady mzdy za neodpracovanou dobu tvořily 1 910 Kč (6,81 %). V náhradách mzdy byly nejvyšší náhrady za dovolenou a dosáhly v průměru 1 688 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance (tj. 6,02 %). Přímé náklady (tj. mzdové složky celkem) činily 19 796 Kč (tj. 70,61 % nákladů práce).

Struktura nákladů práce v roce 2005

Podrobná struktura nákladů práce na jednoho zaměstnance v ČR v roce 2005
(včetně resortů Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra)

Položka nákladů práce	Kč/měsíc	Struktura v %
1. MZDY A PLATY za vykonanou práci	17 886	63,80
- tarifní mzda (základní, smluvní apod.)	13 148	46,89
- odměny a prémie pravidelné	1 956	6,97
- odměny podle výsledků hospodaření	630	2,25
- odměny hrazené ze zisku	61	0,22
- mimořádné výplaty	297	1,06
- příplatky za přesčasovou práci	163	0,58
- ostatní příplatky (mzdová zvýhodnění) a doplatky	1 163	4,15
- naturální mzdy	27	0,10
- odměny za pracovní pohotovost	86	0,31
- ostatní mzdy	355	1,27
2. NÁHRADY MZDY (placené zaměstnavatelem)	1 910	6,81
- náhrady mzdy za dovolenou	1 688	6,02
- náhrady při překážkách na straně zaměstnavatele	22	0,08
- náhrady při překážkách na straně zaměstnance	64	0,23
- náhrady mzdy za svátky	136	0,48
1. – 2. PŘÍMÉ NÁKLADY	19 796	70,61
3. SOCIÁLNÍ POŽITKY	587	2,09
- výrobky firmy se slevou	3	0,01
- příspěvky na bydlení	77	0,27
- služební vozy k soukromým účelům	173	0,62
- příspěvky na stravování	245	0,87
- příspěvky ve formě spoření, prodej akcií	4	0,01
- výdaje ze sociálního fondu	85	0,30
z toho: příspěvky odborům	5	0,02
4. SOCIÁLNÍ NÁKLADY A VÝDAJE	7 259	25,90
- zákonné pojištění na sociální zabezpečení	6 926	24,71
- nadstandardní programy sociálního zabezpečení	144	0,51
- vyrovnání za nemoc placené zaměstnavatelem	22	0,08
- odstupné	141	0,51
- ostatní sociální dávky	26	0,09
5. PERSONÁLNÍ NÁKLADY	424	1,51
- náklady na nábor zaměstnanců	63	0,22

Položka nákladů práce	Kč/měsíc	Struktura v %
- náklady na výchovu a zapracování učňů	6	0,02
- náklady na školení zaměstnanců	165	0,59
- náklady na pracovní oděv, uniformy, "ošatné"	137	0,49
- ostatní personální náklady	53	0,19
6. DANĚ A DOTACE	-30	-0,11
- daně a sankce vázané na zaměstnávání lidí	14	0,05
- dotace na pracovní sílu	44	0,16
3. – 6. NEPŘÍMÉ NÁKLADY	8 240	29,39
1. – 6. NÁKLADY PRÁCE CELKEM	28 036	100,00

Druhou největší položkou nákladů práce byly opět zákonné příspěvky na sociální zabezpečení, jejichž výše je přímo závislá na objemu mezd a platů. Jedná se o nemocenské a důchodové pojištění, příspěvky na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. Tyto ze zákona povinné příspěvky představovaly v roce 2005 pro zaměstnavatele průměrnou částku 6 926 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance tj. 24,71 % z celkových nákladů práce.

Zbývající položky nákladů práce, tj. sociální požitky (příspěvky na bydlení a stravování, příspěvky do sociálních fondů aj.), náklady a výdaje na úhradu nadstandardních programů sociálního a penzijního připojištění, odstupné a personální náklady spojené s nábojem a školením zaměstnanců, výchovou učňů a daně a dotace, tvořily dohromady 1 314 Kč, tj. 4,68 % nákladů práce. Položku sociální požitky tvořily v celostátním průměru zejména příspěvky na stravování (245 Kč, tj. 0,87 %), služební vozy poskytované také k soukromým účelům (173 Kč, 0,62 %), výdaje ze sociálního fondu zaměstnavatele pro účely kulturního a sportovního vyžití, rekreace, k zajištění programů péče o zaměstnance a jejich kvalifikaci, na sociální výpomoci ap. (85 Kč, tj. 0,30 %) a příspěvky na bydlení (77 Kč, tj. 0,27%). Příspěvky na nadstandardní programy sociálního zabezpečení, např. penzijní, zdravotní a jiné pojištění vlastních zaměstnanců, včetně vyrovnání za nemoc placené zaměstnavatelem dosahovaly v průměru 166 Kč na jednoho zaměstnance měsíčně, tj. 0,59 % z celkových nákladů práce. Nejčastěji jsou uplatňovány zejména v mezinárodních firmách.

1. Diference v úrovni nákladů práce v roce 2005 podle odvětví

V roce 2005 představoval rozdíl mezi odvětvími (sekcemi OKEČ) s maximální a minimální úrovní nákladů práce dosáhl v roce 2005 částky 36 619 Kč za měsíc na jednoho zaměstnance. Nejvyšší náklady práce vykázalo – stejně jako každý rok - odvětví finanční zprostředkování (54 781 Kč). Následovalo odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (36 594 Kč). Třicetitisícovou hranici překročily náklady práce ještě v odvětví činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu a v podnikatelské činnosti (34 844 Kč), ve veřejné správě, kde dosáhly částky 33 445 Kč a v odvětví těžba nerostných surovin (32 079 Kč). Naopak nejnižší úroveň nákladů práce byla v roce 2005 v odvětví ubytování a stravování (18 162 Kč) a v zemědělství, myslivosti a lesnictví (20 420 Kč).

V průmyslových odvětvích (tj. sekce OKEČ C - těžba nerostných surovin, D - zpracovatelský průmysl a E - výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody) dosáhly náklady práce v průměru na jednoho zaměstnance 26 247 Kč za měsíc, což je o 1 789 Kč (tj. o 6,38 %) méně než je celostátní průměr. Průmysl zahrnuje nejrozumnější ekonomické činnosti se značným stupněm diferenciací nákladů práce. V deseti průmyslových odvětvích byly náklady práce vyšší než celostátní průměr 28 036 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance a naopak v šestnácti průmyslových odvětvích dosáhly náklady práce nižší úrovně než byl celostátní průměr:

Průmyslové odvětví	Náklady práce na zaměstnance za měsíc v Kč	Srovnání s průměrnými náklady práce v ČR (v %)
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a tepelné energie	40 896	145,9
Výroba koksu, jaderných paliv, rafinérské zpracování ropy	39 199	139,8
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (sekce OKEČ E)	36 594	130,5
Těžba energetických surovin	32 525	116,0
Těžba nerostných surovin (sekce OKEČ C)	32 079	114,4
Vydavatelství, tisk a rozmnožování nahraných nosičů	31 580	112,6
Výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken	30 471	108,7
Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů	29 655	105,8
Těžba ostatních nerostných surovin	29 297	104,5
Výroba základních kovů a hutních výrobků	29 031	103,5
Výroba rádiových, televizních a spojových zařízení a přístrojů	28 829	102,8
Shromažďování, úprava a rozvod vody	28 503	101,7
Průměrné náklady práce v ČR	28 036	100,0
Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení	27 232	97,1
Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	27 215	97,1
Výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru	26 281	93,7
Průmysl celkem (sekce OKEČ C až E)	26 247	93,6
Výroba a opravy strojů a zařízení jinde neuvedených	25 776	91,9
Výroba kancelářských strojů a počítačů	25 660	91,5
Zpracovatelský průmysl (sekce OKEČ D)	25 406	90,6
Výroba zdravotnických, přesných, optických a časoměrných přístrojů	25 043	89,3
Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (kromě strojů a zařízení)	24 868	88,7
Výroba pryžových a plastových výrobků	24 530	87,5
Výroba potravinářských výrobků a nápojů, tabákových výrobků	24 134	86,1
Výroba elektrických strojů a zařízení jinde neuvedených	23 905	85,3
Recyklace druhotných surovin	23 808	84,9
Výroba nábytku; zpracovatelský průmysl jinde neuvedený	20 032	71,5

Průmyslové odvětví	Náklady práce na zaměstnance za měsíc v Kč	Srovnání s průměrnými náklady práce v ČR (v %)
Zpracování dřeva, výroba dřevařských výrobků kromě nábytku	19 858	70,8
Výroba textilií a textilních výrobků	18 674	66,6
Činění a úprava usní, výroba brašnářských a sedlářských výrobků a obuvi	16 802	59,9
Výroba oděvů, zpracování a barvení kožešin	14 913	53,2

Ze srovnání nákladů práce v průmyslových odvětvích (sekcích OKEČ) vyplývá, že ve zpracovatelském průmyslu tvořily měsíční náklady práce na jednoho zaměstnance pouze 69,43 % nákladů práce dosažených ve výrobě a rozvodu elektřiny, plynu a vody a dosáhly 90,62 % celostátního průměru.

Diference mezi jednotlivými sekcemi OKEČ se projevují i z hlediska **struktury** nákladů práce. Podíl tzv. **přímých nákladů** práce (tj. mzdy a platy za vykonanou práci a náhrady mezd) na celkových nákladech práce v příslušném odvětví se pohyboval od 67,36 % v odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody do 73,22 % ve vzdělávání. V celostátním průměru tvořily přímé náklady 70,61 % nákladů práce.

V přímých nákladech práce je nejvýznamnější položkou tarifní (smluvní) mzda. V roce 2005 se pohybovala od nejnižší v ubytování a stravování (9 946 Kč) až po nejvyšší ve finančním zprostředkování (24 975 Kč na zaměstnance za měsíc).

Druhou největší část průměrné měsíční mzdy tvořily pravidelně vyplácené odměny a prémie, odvozované v závislosti na výkonu a plnění předepsaných kritérií, které jsou vypláceny v pravidelných, předem stanovených termínech (měsíčně, čtvrtletně, ročně). Nejvyšší byla tato mzdová složka v odvětví finanční zprostředkování (3 800 Kč), dále pak ve výrobě a rozvodu elektřiny, plynu a vody (3 735 Kč) a v těžbě nerostných surovin (3 463 Kč). Nejnižší pravidelné prémie a odměny byly naopak vypláceny v roce 2005 v odvětví zdravotní a sociální péče; veterinární činnosti (594 Kč), ve vzdělávání (595 Kč) a ve veřejné správě (645 Kč), zatímco celostátní průměr byl 1 956 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc. Na výsledku hospodaření podniku (včetně odměn hrazených ze zisku, vyplácených nepravidelně) byli nejvíce zainteresováni zaměstnanci ve finančním zprostředkování (2 396 Kč) a v odvětví rybolov a chov ryb (1 728 Kč) a nejméně v odvětví ubytování a stravování (263 Kč), průměr za celou republiku činil 691 Kč na jednoho zaměstnance měsíčně.

Mimořádné výplaty nevázané na výsledky hospodaření (včetně dalších platů, např. platu před dovolenou, platu před vánoci apod.) byly nejvyšší v odvětvích těžba nerostných surovin (1 415 Kč měsíčně na zaměstnance) a výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (916 Kč). Naopak nejnižší průměrné částky se vyplácely v ubytování a stravování (56 Kč), ve zdravotnictví (73 Kč) a v zemědělství, myslivosti a lesnictví (83 Kč); celostátní průměr činil 297 Kč.

Různé příplatky a mzdová zvýhodnění (např. za práci ve ztíženém a zdraví škodlivém prostředí, za práci v noci, ve svátek a ostatní příplatky sjednané ve smlouvách - tj. příplatky za vedení a zastupování, osobní ohodnocení aj.) dosáhly nejvyšší částky v odvětví veřejná správa, obrana a povinné sociální zabezpečení (4 226 Kč), dále pak v odvětví zdravotní a sociální péče a veterinární činnosti (2 445 Kč). Tyto příplatky byly nejnižší ve stavebnictví (111 Kč). Příplatky za přesčasovou práci dosáhly nejvyšší částky tradičně ve zdravotní a sociální péči a ve

veterinárních činnostech (400 Kč), naopak nejméně se vyplácely v odvětví ubytování a stravování (25 Kč) a ve finančním zprostředkování (36 Kč). Odměny za pracovní pohotovost byly nejvyšší ve zdravotnictví (357 Kč), v odvětví veřejná správa, obrana a povinné sociální zabezpečení (310 Kč), dále v odvětvích výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (240 Kč) a doprava, skladování a spoje (141 Kč). V ostatních odvětvích se výše těchto příplatků pohybovala od 2 do 81 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance a tvořila tak méně významnou část průměrné měsíční mzdy zaměstnance, podobně jako naturální mzda vyjádřená v penězích. Ta pouze ve finančním zprostředkování dosáhla 115 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc a v odvětví obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu dosáhla částky 43 Kč, přitom průměr za ČR byl 27 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance, což představuje 0,1% průměrných nákladů práce v ČR.

Další významnou součástí hrubé mzdy zaměstnance jsou náhrady mzdy za neodpracovanou dobu, placené zaměstnavatelem. Tyto náhrady mzdy dosáhly průměrně částky 1 910 Kč, tj. 6,81 % z celkových nákladů práce. V jednotlivých odvětvích se jejich výše pohybovala od 1 145 Kč v odvětví ubytování a stravování do 3 553 Kč ve finančním zprostředkování. Tato složka mzdy je v průměru z největší části (88,38 %) tvořena náhradami za dovolenou (1 688 Kč) a náhradami za svátky 7,12 % (136 Kč). Zbytek tvořily náhrady mzdy při překážkách v práci na straně zaměstnavatele i zaměstnance, tj. dohromady 4,50 % (86 Kč).

Sociální požitky (tj. příspěvky na bydlení a stravování, příspěvky do sociálního fondu a odborové organizaci apod.) byly v roce 2005 nejnižší v odvětví ubytování a stravování, a to 164 Kč (tj. 0,90 % z celkových nákladů práce v tomto odvětví) a ve vzdělávání (184 Kč, tj. 0,71 %). Naopak nejvyšší sociální požitky pobírali zaměstnanci v odvětví finanční zprostředkování (1 422 Kč, tj. 2,60 %) a ve veřejné správě, obraně a povinném sociálním zabezpečení (1 235 Kč, tj. 3,69 % nákladů práce v tomto odvětví). Celostátní průměr byl 587 Kč měsíčně na 1 zaměstnance, tj. 2,09 % nákladů práce v ČR.

Největší část sociálních požitků ve všech odvětvích obvykle tvoří příspěvky na stravování zaměstnanců. V roce 2005 se tento příspěvek pohyboval od 99 Kč na zaměstnance za měsíc v odvětví vzdělávání do 591 Kč ve finančním zprostředkování, přičemž celostátní průměr byl 245 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance.

Druhou nejvyšší položkou byly náklady na služební vozy, které zaměstnavatel poskytuje svým zaměstnancům také k soukromým účelům. V celostátním průměru dosahovaly měsíčně 173 Kč, tj. 0,62 % z celkových nákladů práce na jednoho zaměstnance, přitom nejvyšší byly v odvětví činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu a podnikatelské činnosti (399 Kč) a ve finančním zprostředkování (343 Kč). Nejnižších částek bylo dosaženo v odvětví vzdělávání (1 Kč) a v ubytování a stravování (25 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc).

Výdaje ze sociálního fondu byly třetí nejvýznamnější položkou mezi tzv. sociálními požitky. Pohybovaly se od 18 Kč v odvětví obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu do 477 Kč v odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody. Za celou ČR dosáhla tato částka průměrné výše 85 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance.

Ostatní položky, tj. prodej výrobků firmy se slevou, příspěvky ve formě spoření a prodeje akcií, a příspěvky na bydlení (kromě odvětví veřejná správa, obrana a povinné sociální zabezpečení, kde při zahrnutí resortů Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra příspěvky na bydlení dosáhly výše 689 Kč) tvořily méně významnou část sociálních požitků (v průměru pouze 0,30 % z celkových nákladů práce, tj. 84 Kč na zaměstnance za měsíc).

Druhou nejvyšší položkou nákladů práce jsou **sociální náklady a výdaje**, jejichž největší část tvoří každoročně zákonné příspěvky na sociální zabezpečení vlastních zaměstnanců. V roce 2005 to bylo za celou republiku průměrně 24,71 %, tj. 6 926 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance. Mezi jednotlivými odvětvími se neprojevily výrazné diference, pokud jde o podíl této položky na celkových nákladech práce daného odvětví. Rozdíl mezi minimem a maximem byl přibližně 2 procentní body. V absolutním vyjádření byla tato částka nejnížší v ubytování a stravování (4 563 Kč) a nejvyšší zcela logicky ve finančním zprostředkování (13 302 Kč), protože tato položka je bezprostředně závislá na úrovni mezd a platů v jednotlivých odvětvích.

Ostatní sociální náklady a výdaje, včetně nadstandardních forem pojištění vlastních zaměstnanců a odstupného, tvořily podstatně menší část sociálních nákladů a výdajů a jejich podíl na průměrných nákladech práce v jednotlivých odvětvích se pohyboval od 0,21 % (tj. 55 Kč) ve vzdělávání do 4,01 % (tj. 1 468 Kč) v odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody. Celostátní průměr činil 1,19 % z celkových nákladů práce, tj. 333 Kč. Z toho nadstandardní programy sociálního zabezpečení, penzijní připojištění a vyrovnání za nemoc placené zaměstnavatelem, jsou tradičně nejvyšší ve finančním zprostředkování (dohromady 1,43 %, tj. 785 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance) a naopak nejnížší ve vzdělávání (0,137 %, tj. 35 Kč), přitom celostátní průměr byl 0,59 %, tj. 166 Kč na zaměstnance za měsíc. Odstupné pro jednoho zaměstnance dosáhlo v průměru částky 141 Kč za měsíc, tj. 0,51 % z celkových nákladů práce. V roce 2005 se nejvíce vyplácelo zaměstnancům v odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (815 Kč na jednoho zaměstnance měsíčně) a v dopravě, skladování a spojích (544 Kč). Naopak nejnížší byla tato částka v odvětví rybolov a chov ryb (12 Kč), dále pak ve zdravotnictví (16 Kč) a ve vzdělávání (17 Kč). Ostatní sociální dávky hrazené zaměstnavatelem (např. podpora při narození nebo úmrtí rodinného příslušníka, podpora v mateřství, při odchodu do důchodu ap.) se ve většině odvětví pohybovaly od 0 Kč v odvětví rybolov a chov ryb do 453 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc v odvětví těžba nerostných surovin. Celostátní průměr byl 26 Kč (tj. 0,09 % z průměrných nákladů práce v ČR v roce 2005).

Personální náklady (zahrnující náklady na nábor zaměstnanců, na zvyšování jejich kvalifikace, na výchovu učňů apod.) dosáhly v roce 2005 částky 424 Kč za měsíc na jednoho zaměstnance, tj. 1,51 % z průměrných nákladů práce v ČR. Tato částka byla nejvyšší ve finančním zprostředkování (963 Kč) a ve veřejné správě (959 Kč) a nejnížší ve vzdělávání (101 Kč). Největší část personálních nákladů tvořily ve většině odvětví náklady na školení zaměstnanců pro povolání. V republikovém průměru dosáhla tato položka výše 165 Kč (tj. 0,59 % nákladů práce). Nejvyšší částku vykázali zaměstnavatelé ve finančním zprostředkování (732 Kč) a naopak nejnížší v zemědělství, myslivosti a lesnictví (41 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc). Druhou nejvyšší položkou personálních nákladů byly náklady na pracovní oděv, uniformy a tzv. „ošatné“. Nejvyšší částka byla vyplácená ve veřejné správě (včetně resortů MO a MV), a to 446 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc. V celostátním průměru činila tato položka nákladů práce 137 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance (tj. 0,49 %). Ve dvou odvětvích byly ještě (proti ostatním odvětvím) významné náklady na nábor zaměstnanců, a to ve finančním zprostředkování (181 Kč) na zaměstnance za měsíc a v odvětví činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu a podnikatelské činnosti (166 Kč). Republikový průměr byl 63 Kč měsíčně na zaměstnance).

2. Diference v úrovni nákladů práce v roce 2005 podle krajů

Nejvyšší úroveň nákladů práce vykazuje dlouhodobě Hlavní město Praha. V roce 2005 to bylo 36 388 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc (resp. 35 999 Kč bez zahrnutí resortů MO a MV). V ostatních krajích průměrné náklady práce byly nižší než celostátní průměr 28 036 Kč. Hranice šestadvaceti tisíc Kč byla překročena pouze ve Středočeském kraji (26 253 Kč) a v Libereckém kraji (26 692). Hranici třiadvaceti tisíc nepřekročily náklady práce v kraji Karlovarském (22 490 Kč), Zlínském (22 715 Kč) a Pardubickém (22 991 Kč). Velké rozpětí mezi extrémními hodnotami nákladů práce z hlediska krajů (13 898 Kč) způsobují především rozdíly v odvětvové struktuře jednotlivých oblastí České republiky. V Praze sídlí většinou podniky s vyšší úrovní mezd a platů, zejména v odvětvích finanční zprostředkování a veřejná správa a obrana. Dále je zde často sídlo zahraničních firem a podniků s mezinárodní účastí, které vykazují nejen nejvyšší mzdy a platy, ale také poskytují svým zaměstnancům obvykle různé formy nadstandardních programů sociálního a penzijního pojištění, což se odráží i v celkové výši nákladů práce. Tyto nadstandardní programy tvořily u zaměstnavatelů se sídlem v Praze 0,70 % z celkových nákladů práce (tj. 255 Kč na zaměstnance za měsíc), přitom v celostátním průměru to bylo 0,59 % (tj. v absolutním vyjádření 166 Kč). Naproti tomu v Karlovarském kraji, kde byly náklady práce nejnižší, tvořily tyto položky v průměru 0,66 % celkových nákladů práce v tomto kraji (tj. 149 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance). Ovšem absolutně nejnižší byly tyto motivační složky nákladů práce (nadstandardní programy sociálního a penzijního pojištění) v kraji Libereckém, kde dosáhly v roce 2005 částky 85 Kč na zaměstnance za měsíc.

Poměr nákladů práce a jejich složek v jednotlivých krajích k celostátnímu průměru (v %)

Kraj	Náklady práce celkem	Přímé náklady práce	Nepřímé náklady práce
Hlavní město Praha	129,8	127,2	135,9
Středočeský	93,6	94,1	92,5
Jihočeský	85,2	85,9	83,5
Plzeňský	88,6	90,0	85,3
Karlovarský	80,2	81,9	76,2
Ústecký	87,1	88,4	83,8
Liberecký	95,2	96,9	91,2
Královéhradecký	83,3	84,0	81,4
Pardubický	82,0	84,1	77,1
Vysočina	84,5	86,1	80,9
Jihomoravský	89,1	90,6	85,4
Olomoucký	83,6	85,3	79,7
Zlínský	81,0	82,1	78,4
Moravskoslezský	92,0	92,8	90,2
ČR celkem	100,0	100,0	100,0

3. Diference v úrovni nákladů práce v roce 2005 podle velikosti vykazující jednotky

Rozpětí mezi extrémními hodnotami nákladů práce podle velikosti vykazující jednotky v roce 2005 činilo 9 527 Kč na zaměstnance za měsíc. V porovnání s extrémními rozdíly v hodnotách nákladů práce podle ostatních třídících hledisek (odvětví, kraj a typ hospodaření) byla tato diference výrazně nižší. U odvětví byl tento rozdíl 36 619 Kč, u krajů 13 898 Kč a podle typu hospodaření 15 774 Kč. Nejvyšší náklady práce v přepočtu na jednoho zaměstnance za měsíc byly u ekonomických subjektů s 1000 a více zaměstnanci (32 324 Kč, tj. včetně resortů MO a MV). Jednotky v této velikostní skupině vykázaly rovněž nejvyšší sociální požitky (822 Kč, z toho 313 Kč příspěvky na stravování na jednoho zaměstnance za měsíc a 160 Kč výdaje ze sociálního fondu). Dále zde byly nejvyšší sociální náklady a výdaje (8 495 Kč), z toho nejvyšší položkou (kromě zákonných příspěvků na sociální zabezpečení) bylo odstupné, které činilo 339 Kč. Tyto subjekty vykázaly také nejvyšší personální náklady (652 Kč, z toho náklady na školení zaměstnanců 239 Kč a náklady na pracovní oděv, uniformy, „ošatné“ 237 Kč). Nad celostátním průměrem se pohybovaly náklady práce ještě ve skupině s 500 až 999 zaměstnanci (28 267 Kč). V ostatních velikostních skupinách byly náklady práce nižší než republikový průměr a dosahovaly částek v rozmezí od 22 799 Kč (v ekonomických subjektech s 1 až 9 zaměstnanci) do 27 922 Kč (v ekonomických subjektech s 1 až 9 zaměstnanci). Zaměstnavatelé velkých ekonomických subjektů, na rozdíl od jednotek s nižším počtem zaměstnanců, více využívali pro své zaměstnance různé formy nadstandardních programů sociálního a penzijního pojištění, měli větší výdaje ze sociálního fondu a také vynakládali větší částky na školení zaměstnanců.

4. Diference v úrovni nákladů práce v roce 2005 podle typu hospodaření

Nejvyšší měsíční náklady práce na jednoho zaměstnance v členění podle typu hospodaření vykázaly v roce 2005, stejně jako v předchozích letech, mezinárodní firmy (průměrně 35 012 Kč) a zahraniční firmy (34 248 Kč). Tyto náklady převyšovaly celostátní průměr o 24,88 % (resp. o 22,15 %) a proti minimální úrovni nákladů práce v jednotkách s družstevním typem hospodaření (19 238 Kč) byly vyšší o 81,99 % (resp. o 78,02 % u zahraničních firem). Vyšší než celostátní průměr byly ještě náklady práce u jednotek se smíšeným typem hospodaření, tj. s různými podíly českého soukromého, družstevního, státního aj. vlastnictví (měsíčně 29 206 Kč na jednoho zaměstnance) a u podniků ve vlastnictví státu (32 279 Kč, resp. 30 472 Kč bez zahrnutí resortů MO a MV). U ostatních typů hospodaření se pohybovaly náklady práce pod celostátním průměrem, a to od částky 19 238 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance v družstevních podnicích do 24 408 Kč v ekonomických subjektech ve vlastnictví měst a obcí.

Také z hlediska struktury nákladů práce byly nejvyšší přímé náklady (tj. mzdy, včetně náhrad) u mezinárodních firem (24 333 Kč) a u zahraničních firem (24 140 Kč). Naopak nejnižší byla tato položka u družstevního typu hospodaření (13 860 Kč).

Nejvyšší zákonné příspěvky na sociální zabezpečení vykázaly mezinárodní subjekty (8 605 Kč) a zahraniční firmy (8 388 Kč). Nejnižší byly tyto zákonné příspěvky opět u družstevních podniků (4 822 Kč). Největší částky na nadstandardní programy sociálního zabezpečení, včetně vyrovnání za nemoc placeného zaměstnavatelem, vydávaly mezinárodní firmy (347 Kč na zaměstnance za měsíc) a nejméně podniky ve vlastnictví měst a obcí (65 Kč) a ve vlastnictví sdružení, politických stran a církví (63 Kč).

Sociální požitky dosáhly nejvyšší částky u ekonomických subjektů ve vlastnictví státu, včetně resortů MO a MV (926 Kč). Z toho tyto subjekty dávaly svým zaměstnancům nejvyšší příspěvky na bydlení (435 Kč) a měly také nejvyšší výdaje ze sociálního fondu (183 Kč na jednoho zaměstnance za měsíc). Druhou skupinou ekonomických subjektů, které poskytovaly svým zaměstnancům vysoké sociální požitky, byly mezinárodní firmy. V průměru u nich dosáhla tato částka výše 774 Kč. Zde byly nejvyšší měsíční příspěvky na stravování (347 Kč). Nejvyšší částku na služební vozy, poskytované také k soukromým účelům (303 Kč) vykázaly zahraniční firmy. Nejnižší sociální požitky byly v roce 2005 u podniků ve vlastnictví sdružení, politických stran a církví (240 Kč), které rovněž vykázaly nejnižší příspěvky na stravování svých zaměstnanců (137 Kč) i příspěvky ze sociálního fondu (13 Kč).

Personální náklady byly nejnižší u subjektů ve vlastnictví sdružení, politických stran a církví (73 Kč na jednoho zaměstnance měsíčně). Naopak nejvyšší částky byly vynaloženy v zahraničních firmách (659 Kč), u subjektů ve vlastnictví státu (644 Kč), v mezinárodních firmách (568 Kč) a také ještě v subjektech se smíšeným typem hospodaření (410 Kč). V personálních nákladech byly nejvyšší položkou náklady na školení zaměstnanců (v průměru za ČR tato částka činila 165 Kč na zaměstnance za měsíc, u mezinárodních firem 325 Kč a u zahraničních firem 261 Kč). Druhou nejvyšší položkou personálních nákladů byly náklady na pracovní oděv, uniformy a „ošatné“, a to u státních ekonomických subjektů (304 Kč, tj. včetně resortů MO a MV), u subjektů se smíšeným typem hospodaření (149 Kč) a u zahraničních firem (146 Kč).

Výrazné difference, jak ve výši nákladů práce, tak i v jejich struktuře, byly u jednotek, členěných podle typu hospodaření, způsobeny kromě výše zmíněných rozdílů ve mzdách, také zaváděním různých doplňkových programů péče zaměstnavatelů o vlastní zaměstnance (zejména v ekonomických subjektech se zahraniční majetkovou účastí). Jsou to například různé nadstandardní programy sociálního a penzijního připojištění, vyrovnání za dobu nemoci placené zaměstnavatelem aj.